

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 21.

Alkotmánybiztosítékokról és egyebekről.

Immár hetek, sőt hónapok óta csodálatos legendák szárnyalnak az ugynevezett alkotmánybiztosítékok sorsáról, ezzel kapcsolatban lappangó válságról s a király és a koalíció között támadt konfliktusról.

Csapongó fantáziájú, de abszolúte tájékozatlan rémlátók és rosszszemű mesemondók infernalis zajt csapnak a hazai és a külföldi sajtóban, ki melábusan, ki lármás műharaggal folyton hangoztatván, hogy:

— A paktumot sutba dobták. Nem lesz alkotmánybiztosíték, mert a koalíciós kormány ezen a réven a felségjogokat akarja illuzóriussá tenni, amibe pedig a király semmi áron se egyezik bele. És nem lesz választási reform, mert ezt a kormány perhorreszkálja, sőt nyíltan is megtagadná, mihelyt kicsikarhatná az alkotmánybiztosítékokat, amelyeknek sáncái közül esetleg kész volna új harcot kezdeni a koronával.

Ahány szó, annyi valótlan, tévedés vagy célzatos ferdtetés, amelynek forrása részint a szkeptikus kishitűség, részint a tendencia, hogy egyfelől felköltések az udvari körök feltékenységét, másfelől pedig hecceljek és rakoncátlankodásra uszítsák az amugy is folyton bujtogatott destruktív elemeket. Ideje tehát, hogy a kaotikus hangzavarkól végre kihámozzuk a pusztá igazságot a maga egyszerű mivoltában és tisztázzuk a helyzetet.

Mindenek előtt konstatálnunk kell, hogy legalább is vastag tájékozatlanság az alkotmánybiztosítékokkal kapcsolatban paktumszegésről beszélni. Mert a király és a koalíció vezetői között nem foglaltak helyet az alkotmánybiztosítékok. Ezt a kérdést a már kinevezett kormány vette föl a maga programjában, s miután megnyerte hozzá a király beleegyezését, beigtatta, mint az átmeneti korszak agendáinak egyik tételét, az 1906-iki trónbeszédbe. Ezt különben csak a történeti hűség kedvéért állapítjuk meg, mert egyébként a trónbeszédben foglalt ígérek komolyság és jelentőség tekintetében nem kisebb értékűek, mint a paktumbeli megállapodások. Csak azt ne feledjük meg, hogy a kormányprogram, illetőleg a trónbeszéd az alkotmánygaranciák megalkotására naptárszerű határnapot nem tűzött ki; tehát sem oka, sem joga nincs senkinek szőszegést emlegetni.

S mi célból kontemplálta a kormány-

programm ezeket a garanciákat? Semmi esetre sem a felségjogok korlátozása céljából, mert e jogok legitimitása előtt minden alkotmányos ember, első sorban maga az alkotmányos kormány kötelességszerűleg meghajlik. Hanem a cél az volt, hogy a jövőre nézve lehetetlenné tétessenek azok a törvénycsavarások és önkénykedések, amelyeket a felségjogok ürügye alatt a Fejérváry-kormány elkövetett. Tudjuk, hogy a kormány illetén tulkapásainak bírāja és korlátozója, mostani törvényeink szerint, a parlament. Nem kevésbé tudjuk azonban azt is, hogy a parlament ezen jogának gyakorlását a Fejérváry-kormány, a folytonos elnapolás által illuzóriussá tette. Mindazonáltal szó sincs arról, mintha az Andrássy által tervezett garanciális intézkedések új és tágabb jogokkal ruháznák fel a parlamentet, hanem csak az a cél, hogy — tekintettel a parlamenti ellenőrzés és bíraskodás stabilitásának hiányára — olyankor, amikor a parlament együtt nincs, a kormány és a törvényhatóságok között keletkező konfliktusokban ne a kormány hatalmi szava, hanem független bíróság döntsön. Oly bíróság, melyet a király nevezett ki, s a mely bírói hatalmát a király bizalmából gyakorolja.

Csupán a kormányzati visszaélések megakadályozására irányul tehát a célba vett reform és távolról sem érinti az élő felségjogokat. E szerint itt nem tarthatunk a királyi vétőtől, mert: nem lévén ok, nem lehet okozat sem.

Összekapcsolni az általános szavazati jog kérdését az alkotmánybiztosíték kérdésével merő képtelenség, már azért is, mert az általános szavazati jog benne van a paktumban; annak megvalósítása tehát — eltekintve attól, hogy a parlamenti többség programjának ugyis egyik sarkalatos pontját képezi, becsületbeli kötelesség, hogy úgy mondjuk: szerződészerű stapuláció. Így egészen fölösleges még csak szót is vesztegetni arra a méltatlan gyanúsításra, hogy a koalíció elodázná a választási reformot, ha előzőleg birtokába jutna az alkotmánygaranciáknak. S ha ebben a tekintetben arra hivatkoznak, hogy miért nem készült hát el eddig a választási reform, akkor csak a következőket feleljük:

Tizennégy hónappal ezelőtt vette át ez a kabinet az ország kormányzását és minő állapotban vette át? A szó szoros értelmében mindent zilált és tenekestől felfordult állapotban. Először is ki kellett elégíteni az ugynevezett államszükségleteket, pénzügyi és katonai téren egyaránt. Helyre kellett állítani a jogrendet az egész vonalon. Két költségvetést, két

delegációs tárgyalást kellett lebonyolítani s az egész gazdasági életet normális mederbe kellett vezetni; s mindezt a lehető leggyorsabb tempóban.

Ez már magában véve is herkulési föladat volt, ami szinte emberfölötti erőfeszítést igényelt. Azután következett a hosszú évek során át elhanyagolt szociális bajok orvoslása, ami már igazán halaszthatatlan közszükséget képezett. Tessék csak visszaemlékezni, mit kellett végeznie Kossuthnak, midőn a b-ruházásokról, az iparfejlesztésről, a munkásbiztosításról, a kereskedelmi összeköttetésekről, a vasuti és víziutak építéséről, a vasutasok fizetésrendezéséről és szolgálati pragmatikájáról gondoskodott. Mit tett Darányi a gazda és a munkások közötti jogviszony szabályozásával s egyéb népjóléti intézkedésekkel, továbbá az aratósztrájk elhárításával, amiben tudvalevőleg Andrássy is segédkezett neki, akit azon fölül még — nem is említve az alkotmánybiztosítékokkal való foglalkozást — a közrendészet és a közigazgatás terén is óriási feladatok terheltek. S mekkora munkásságot fejtett ki Apponyi kulturális tekintetben nemcsak a néptanítók fizetésrendezésével, hanem általában a közoktatás terén.

Csak így futtában tetsorolni is olyan dugszagdag munkaanyag ez, hogy e nagy halmaz égető baj között, amelyhez hozzájárult a kiegyezés nagy művének előkészítése és a folyó kormányzati agendák ellátása is — méltán elmondhatjuk, hogy igazán nem volt idő, mód és alkalom olyan nagyszabású és az egész közéletet átalakító reform megalkotására, amilyen a készülő választási törvény.

Mert a választási reform nem csupán a szavazati jog megállapításából áll, hanem egyszer-mind a kerületek új beosztásából, esetleg a vármegyék területi szabályozásából is, tekintettel arra a kardinális elvre, hogy a reformnak a nemzeti állam fejlődését alterálni nem szabad. Ez pedig mind nagyon beható tanulmányozás, az adatoknak sokféle csoportosítását és mérlegelését föltételezi, ami mindenesetre hosszabb időt igényel.

Ismételjük tehát, hogy az alkotmánybiztosítékok késése és a választási reform késése között semmi okozati összefüggés nincs. Éppugy nem lehet ebből a kérdésből semmiféle válságra következtetni. Egy szó sem igaz abból, hogy a király az alkotmánybiztosítékokhoz vonakodik megadni az előzetes hozzájárulást. Igaz csupán az, hogy ő Felsője beható tanulmány tárgyává tette Andrássy javaslatát, ami állandóan szokás ami királyunknál, aki nemcsak uralkodó, hanem egyuttal nagy tapasztalású és széleslátókörű

államférfiu is s aki mindent nagyon gondosan szeret megfontolni, de előrehaladt koránál fogva már lassabban halad a munkával, mint fiatalabb éveiben.

Igaz az is, hogy Andrássy éppen a folytonos álhírekre való utalással megsürgette a döntést, de ez csak arra szolgálta alkalmul, hogy a király változatlan bizalmáról újból megbizonyosodjék. S hegy válságról szó sem lehet, annak illusztrálására legyen elég arra utalni, hogy a delegációt szeptemberről decemberre halasztották, ami legékesen szólóbb bizonyossága a stabilitásnak, mert ha válság jelenségei mutatkoznának, a király bizonyára siettetné a delegáció összehívását, hogy az ugynevezett államszükségleteket idejekorán tető alá hozza.

Mindent összefoglalva, a teljes bizonyosság megnyugtató érzésével elmondhatjuk, hogy a konfliktusról szóló hír csak piam desiderium azok részéről, akik a bukás sirjába magukkal vitték a föltámadás vágyát és erről talán még hosszú ideig nem tudnak lemondani.

A nemzeti politika hívei azonban legyenek nyugodtak. Az alkotmánybiztosíték is meglesz, a választási reform is meglesz — mindegyik a maga idejében.

Pintér Gyula.

Wekerle bécsi utja. A miniszterelnök Justh Gyulát és a kormányt tájékoztatta bécsi utja felől. Bejelentette, hogy a királynál jelentést tett a horvát eseményekről, melyet a király tudomásul vett.

Drohobeczky Gyula a kibontakozásról. Tegnap Drohobeczky Gyula püspök megjelent Kossuthnál s azt mondta, hogy ő még mindig tartja azt, miszerint a jelenlegi állapotokból békés kibontakozás fog kifejlődni.

A horvát bonyodalom. Említettük, hogy Wekerle a király elé viszi a horvátokkal szemben követendő eljárás módozatait.

A miniszterelnök kötelességszerűen jelentést tett a királynak a horvát ügy állásáról és kérte a király jóváhagyását a kormány terveihez, de ezek között a tervek között semmi sincsen, ami a házszabályok alkalmazásáról vagy a Házban követendő egyéb eljárásról szólna. A miniszterelnök nagyon jól tudja, hogy a házszabály milyen féltett kincse az alkotmánynak és óvakodni fog illetéktelen beavatkozások bevonásától. Ellenben olyan tervei vannak neki, illetőleg a kormánynak, melyek a korona hozzájárulása nélkül meg nem valósíthatók; ilyenek például a bán felmentése, a horvát autonóm kormány vezetőinek kicserélése, esetleg a tartománygyűlés feloszlatása és végső esetben az autonómia felfüggesztése. Mindezek csak királyi jóváhagyással hajthatók végre és forrásunk szerint a király szabad kezét adott a kormánynak, hogy a mondott eszközök bármelyikét vagy valamennyit együttesen alkalmazza.

A Wekerle által bejelentett »legerősebb fegyver« mindenekelőtt a horvát országos kormányt fogja sújtani, melynek a hánnal együtt távoznia kell helyéről. *Pejacseovich* bán már meg is kezdte »hosszabb szabadságát.«

A második rendszabály valószínűleg a horvát országgyűlés feloszlatása lesz.

Tegnap este politikai körökben híre járt, hogy Wekerle a királytól felhatalmazást kért a magyar országgyűlésnek őszig való elnapolására, egyrésztől, hogy a horvát obstrukciónak véget vessen, másrésztől pedig, hogy a kiegyezési tárgyalásokat minden izgalmaktól menten folytathassa. Annyi bizonyos, hogy néhány napon belül jelentékeny változás fog beállani a politikai helyzetben.

Másrésztől az a hír terjedt el, hogy erősen szövegezik a horvát békét. Egyelőre kevés kilátással, de maguk a horvátok is érzik, hogy így már nem maradhat soká. Csak a módját szeretnék tudni annak, hogy botrány nélkül leszerelhessenek.

— Zsákutcában vagyunk, melyből se ki, se be! — mondta *Vrbanics Ferenc* az újságíróknak.

Wekerle, Szerényi, Drohobeczky Gyula püspök utján tárgyalnak a horvátokkal. Egy tegnapi német lap kész formuláról adott hírt. Ezt a horvátok megcátozzák. Szerintük formuláról szó sincs. Néhány napig — a zászló becsületéért! — még okvetlen eltart a horvát obstrukció s az átmenet megkönnyítéséért valószínűleg néhány napra elnapolják az üléseket. Azután jöhet a — béke.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 21.

Justh Gyula elnök.

Lázár Pál a közgazdasági bizottság jelentéseit mutatja be s kéri annak kinyomatását szétosztását és annak idején napirendre tűzését.

Ráth Endre jegyző: Felolvassa a miniszterelnök javaslatát a quóta deputáció kiküldése iránt.

Elnök: Miután senkinek sincs kifogása a javaslat ellen, kéri, hogy a tiz quóta bizottsági tag megválasztását a hétfői ülés napirendjére tűzzék.

A Ház elfogadja az elnök előterjesztését.
Elnök: Hitelesíti a jegyzőkönyvnek idevonatkozó részét.

Következik a

vasutas törvényjavaslat.

Kovács Ernő: Kéri a Ház engedelmét hogy kitérhessen az 1868. XXX. t.-cikkre és a horvát képviselők felszólalására.

A Ház az engedélyt megadja.

Kovács Ernő: Kitér kozjogi kérdésekre. Megvilágítja az 1868. évi XXX. törvény cikk igazi értelmét s áttér a vasutas pragmatika fejtegetésére. Hosszan fejtegeti a magyar nyelv javait s a köztisztviselői jelleget. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hőstett.

Aki a társasélet örömeitől elfordul s egyenesen előrehalad, messze tul mindazon és minden, amit tiszteletreméltó élete folyamán megismert, az Indiában csakhamar meg fogja találni a határvonalat, hol az utolsó csepp »fehér« vér elvész s a »fekete« erőteljes sugárban felszökik.

E határszéli népben a fekete és fehér — ez utóbbi nem más, mint elkorcsosult fajgőg — a legsajátságosabb módon összevegyül. A »fekete« gyakran még tultesz a fehéren szolgálalkúságban és önmegalázásban, félig pogány szokásaiban és megmagyarázhatatlan hajlamaiban a büntettek. Majd ha ebből a népből, mely még alacsonyabb fokon áll, mint az az osztály, melyből *Derozio*, *Byron* utánzója származik, kiválik egykor egy költő vagy író, akkor meg fogjuk tudni, hogy mikép él és hogyan érez. Addig minden elbeszélés, mely e nép lelki életével foglalkozik, a sötétben való tapogatózás.

Miss Vezsis a határszélről jött, hogy felügyeljen egy hölgy gyermekeire, míg azokat egy *bonne* gondjaira lehetne bízni. A hölgy persze abban a véleményben volt, hogy *Vezsis* rossz, piszkos s figyelmetlen pesztonka. Azt nem vette tekintetbe, hogy *Vezsis*nek saját életét is irányítania, saját ügyeit is rendeznie kellett s hogy ezek előtte a legfontosabbak voltak a vi-

lagon. Csak nagyon kevés háziasszony van, aki ezt belátná. *Miss Vezsis* fekete volt, mint egy frissen mázolt csizma s a mi fogalmaink szerint igen rut. Rendszerint festett kartonruhában és lyukas cipőben járt-kelt. Ha megharagudott a gyermekekre, megszidta a kicsinyeket a határvidék nyelvén, mely vegyüléke az angol, a portugál és a benszülött-nyelvnek. Nem volt vonzó, de büszke volt s szerette, ha *miss Vezsis*nek szölitették.

Vasárnaponként pompásan kiöltözött és meglátogatta anyját. Pesztonkai tevékenységért husz rupiát kapott havonként s ilyenkor mindig alkudozott anyjával a háztartás kiadásaihoz való hozzájárulás összege felett. Ha vége volt a veszekedésnek, akkor az alacsony agyafalon keresztül át szökött jönni *Michele d'Cruze*, hogy *miss Vezsis*nek határszéli szokás szerint udvaroljon, ami sok szertartással van összekötve.

Michele szegény, beteges kis teremés volt és szurokfeke. De azért büszke volt ő is és a benszülötteket úgy lenézte, mint azt csak oly férfi teheti, kinek ereiben hétnyolcadrészt benszülött vér folyik. A *Vezsis*-család egy regebeli kövezőtől származtatta le családfáját, ki a *Sone*-hidnál dolgozott, midőn Indiában az első vasutat építették. Ezzel az angol származásukkal igen nagyra voltak.

Michele távirtdaőr volt, havi harmincöt rupia fizetéssel. Az a körülmény, hogy államszolgálatban volt, elnézővé tette *Vezsis* asszonyt alacsonyabb származásával szemben. Az a

kompromittáló monda forgott ugyanis közzsájon — *dom Anna*, a szabó, hozta magával *Punaniból* — hogy valamikor egy fekete *cochini* zsidó házasodott bele a *d'Cruze* családba; azonfelül nyílt titok volt, hogy akkortájt *d'Cruze* asszonynak egy nagybátyja házi teendőket végzett egy délindiai klubban. Ez *d'Cruze* asszonynak havonként hét rupiát és nyolc annát küldött keresményéből.

Bármikép állt legyen a dolog, néhány vasárnap elmúltával *Vezsis* asszony mégis képes volt eltekinteni e szégyenfoltoktól s beleegyezett abba, hogy *Michele* nőül vegye a leányát, ha előbb felvitte havi ötven rupia fizetésig, mint amennyi elegendő a házassághoz.

Kévéssel ezután *Michele* áthelyezték *Tibasuba* és *miss Vezsis* keserű könyeket sirt, mikor elhagyta az állomást.

Michele társai a kis fiókhivatalban a bengáli tengeröböl zaja és egy benszülött babu voltak. Innen küldözgetett *miss Vezsis*nek boldond leveleket, keresztjelekkel a borítékon.

Mikor mintegy három hétig volt *Tibasuba*ban, megnyílt az óhajtott kilátás az előmenetelre.

Michele éppen hivatalában dolgozott, mikor egyikét hallotta ama kiáltásoknak, miket az ember halála percéig nem szokott elfelejteni: a felbőszült tömeg »ahyah«-ját. (Ha e háromtagu kiáltás harsogó »uuh«-há olvad össze, akkor az a férfi, aki ezt hallja, legjobban teszi, ha elillan — amennyiben t. i. egymagában volna.) A benszülött rendőrtisztviselő berontott

Privicsevics Svelozán: Vésoki Sabore! (fél 1 órakor befejezi beszédét)

Pinterovics: Kéri a Ház engedelmét, hogy a tárgytól elérhessen.

A Ház az engedelmet nem adta meg.

Szünet után.

Pinterovics horvát képviselő vitakozott Szerényivel a fölött, hogy az államvasutak alkalmazottai állami tisztviselők. Mert ha az államvasut csupán egyszerű üzlet, akkor miként vehetett ki annak pénztárából gróf Tisza István 55000 koronát. A vasutasok ügyében különben határozati javaslatot nyújtott be.

Novvel horvát képviselő engedelmet kér, hogy beszédét a mai nap folyamán mondhassa el, amit a Ház teljesített is.

Ezek után a mai ülés napirendjét állapították meg s az ülés délután 3 órakor véget ért.

A zirci választás botránya. A függetlenségi párt tegnapi gyűlésén felháborodást keltett ifju *Madarász* József beszéde. Azt mondotta, hogy értesülése szerint százszázakat költöttek a megválasztott Ivánka érdekében s ha ez igaz, nem lehet közömbös a párt tagjaira. De nemcsak a veszteségekről tud, hanem egyik képviselőtársa előadásából arról is értesült, hogy akadt függetlenségi képviselő, aki busás napidijakat ajánlott föl egyik képviselőtársának, ha korteskedni megy Ivánka mellett.

E bejelentések természetesen felháborodást keltettek s a párt zajosan követelte, hogy *Madarász* nevezze meg azt a képviselőt, aki a vesztegetési kísérletről tud. *Madarász* ekkor kijelentette, hogy erről *Szentkirályi* Zoltán képviselő adhat felvilágosítást.

— Halljuk *Szentkirályi*! — hangzott egyhanguan.

Szentkirályi Zoltán néma csöndben jelentette be, hogy a zirci választás előtt eljött hozzá *Papp* Zoltán képviselőtársa s följajánlotta neki, hogy hatszáz korona napidiját kap, ha lemegy Zircre Ivánka mellett korteskedni. *Ő természetesen a legnagyobb felháborodással utasította vissza ezt az ajánlatot.*

Ez ügy megvizsgálására bizottságot küldött ki a párt.

Botrány a Rákóczi-uton.

Tegnap délután két és három óra között nagy csoportosulást idézett elő egy katonatiszt, aki kardjával végig vágott egy polgáron.

Az esetről adjuk a következőket:

Tegnap délután Jancsó Károly megyei tiszteletbeli főjegyző testvére, Lajos, aki városunkban, mint festőtanító szerepel, a Rákóczi-uton menve szembe találkozott Péter kapitánnyal, s a nyugodtan menő kapitánynak oly goromba sértést mondott, hogy Péter ettől sértetten kardot rántott s annak lapjával Jancsónak vállán végig vágott.

Az esetre óriási néptömeg gyűlt össze s megbotránkozva fenyegető álláspontot foglalt a katonatiszttal szemben. A kapitány másodszor is akart ütni, mire Zilahy Gusztáv joghallgató elébe lépett s azt mondotta, hogy ezt másképen és helyen is el lehet intézni, mert a sértő nem akarattal tette, amit tett. Cselekedetét különben sem lehet komolyan venni.

A közbelépésre illetőleg felvilágosításra Péter hüvelybe dugta kardját s eltávozott. A közönség ennekutánna megtudta, hogy a sértő tél hihetetlen goromba szavakkal illette minden ok nélkül a kapitányt, széteszlott.

A botrány azonban ezzel még nem nyert befejezést, mert Péter kapitány két kollegáját elküldte Zilahyhoz, hogy magyarázatot kérjenek a közbelépésre vonatkozólag. Hogy miként nyert az ügy elintézését, még nem tudható, de valószínű, hogy komolyabb következménye nem lesz, mert Zilahy csupán emberi kötelességet teljesítette.

Az öv.

Az öv mindenkinek kényelmellen, különösen nyáron, hogy mégis viselik, ennek oka a hiúságbán keresendő. A viselő e hiúságával azonban igen gyakran megfélekedezik róla, hogy az öv néma árulója lehet holmi diszkrét ügyeknek. Így történt ez tegnap este is.

A korszóra az est esillagfénynyel áttört homálya borult s a fák teljesen magukra hagyva

s elmondta Michelenek, hogy a helység fellázadt s lakói már közelednek, hogy elpusztítsák a táviró hivatalát. A babu föltette sikkját s gyorsan kiugrott az ablakon, míg a rendőrtisztviselő, aki meg volt ugyan rémülve, de azért mégis engedelmeskedett az ősi fajószónak, mely urának vall egy csepp, bármennyire higított »fehér« vért is, felkiáltott:

— Mi a sahib parancsa?

Ez a »sahib« döntő hatással volt Michelere. Noha iszonyuan félt, mégis érezte, hogy rokonságban a cochini zsidóval s a szakács nagybácsival ebben az órában, ezen a helyen az angol tekintélynek ő az egyedüli képviselője. Azután miss Vezzisre gondolt és az ötven rupiára.

Tibasuban hét benszülött rendőr volt s ezek birtokában négy rozsdás, simacsövű puská. Mindezek az emberek sápadtak voltak az ijedségtől, de azért engedelmeskedtek. Michele lehuzta a távirókészülék kulcsát s kilépett, hogy hadserege élén utját állja a mobnak. Mikor a kiabáló tömeg láthatóvá lett az utcasarkon. Michele megállt és tüzet adott; egyidejűleg mögötte álló emberei is ösztönszerűleg löttek. Az egész tömeg hirtelen megfordult s ijedt kiáltások közt elszaladt. Egy ember meghalt, egy másik haldokolva fetrengett az utca porában.

Michele izzadt a félelemtől, de azért visszatért a táviróhivatalba és segítségért táviratozott Chicacolába. Még mielőtt a felelet megérkezett, Tibasú öregeinek egy küldöttsége jött hozzá s kijelentette, hogy a bíró azt

mondta nekik, hogy az ő, Michele eljárása »alkotmányellenes«, emellett igyekeztek őt lármájukkal zavarba hozni. De Michele d'Cruze szívét erőssé tette a szerelem és a sikerámora. Ez a kettő képes megrészegíteni a legjózanabb embert és már többeket tett tönkre, mint a pálinka. Michele azt felelte, hogy mondjon a bíró amit akar, de míg kollektorasszisztens megérkezik, addig ő, a táviróőr, képviseli Tibasuban az angol kormányt s a helység öregei felelősek a további rendtelenségeikért. Ezek erre hajlongani kezdtek s azt mondták: »Légy irgalmas!« — vagy ilyesmit s nagy rettegve távoztak, miközben mindegyik a másikat vádolta a zendülés kezdeményezésével.

Mikor a kollektorasszisztens megfelelő fegyveres erővel megérkezett, Michele egyszerre visszaesett benszülötti minőségébe s a tibasui lázadás elbeszélése azzal végződött, hogy az elbeszélő görcsös zokogásban tört ki.

De az angol megértette őt. Mintán Tibasú lakósaival leszámolt, megírta jelentését, melynek következtében Michelét előléptették havi hatvanhat rupia fizetéssel. Így hát belőle és miss Vezzisből mégis csak egy pár lett s most már néhány kis d'Cruze lehet látni, amint a központi táviróhivatal verandáján sürgölődnek.

Ez a történet is bizonyítja, hogy ha egy férfi derék cselekedetet visz véghez kötelességen felül, akkor kilenc eset közül hétben aszszony van a játékban.

Budyard Kipling.

lassanként megszokták a rendőrlépések lassu kopogását is, és nem zavartatva magukat csöndes sutogásba kezdtek.

A rendőr minekutánna meggyőződött róla, hogy a korzó csupa csend s elhagyatottság, egy mély árnyékban elhelyezett lócára ült s talán szórakozásból vagy az est sulya alatt fejével bólintgatni kezdett.

Cirp-cirp . . . A tücsök szerenádozik s a rendőr némán bóbiskol . . . !

Halk léptek (gumisarok van a cipőjén). Másik halk lépés s azután forró sutogás. Nem látja őket senki csak a korzói lakások egyik ablaka bámul ide, talán a szobája lakóját keresi figyelemmel. Egy fiatal ember, meg egy bakfis leány. A környék olyan poetikus. Csak a rendőr ne volna ott, de ez meg alszik. A két ifju olyan szerelmes, s érzelmeiket az ifju próbálja tolmácsolni tüzes szavakkal. Egy magányos pad a rendőr közelében úgy hogy a rendőr nem látható róla, itt ülnek le mindketten.

— Irigylem a napsugarat, mely első tekintetét lopja el reggel.

— Ugy-e maga is szeretne ilyen tolvaj lenni.

— Ellopnám minden mozzanatát, oh imádom magát. Engedje meg, hogy ellopjam ajkáról azt az édes pirt csak egy pillanatra, mely engem boldoggá tud tenni.

A lopás szóra a rendőr szeméből kiment az álom s fülelni kezdte a beszédet.

— Rabolni, ölni, gyilkolni képes vagyok ezért . . . Mondja az ifju.

Hohó, itt egy gazember párt fogok, no megálljatok, mindjárt megrabollak én benneteket. Gondolja a rendőr, s lábujhegyen igyekszik a szerelmes pár mögé. Ám a korzó kavicsos, s a rendőr mindenre képes, csak macskalépésekre nem. A két szerelmes az első neszre ijedten rebben fel s a sötét alak közeledtére a gyilkolni vágyó ifju hősi futásban keres menedéket a bakfissal együtt. A rendőr ezt nem veszi észre, sompolyog a lócahoz s ott amint nyakon akarja csipni a két gonosztevőt, egy fehér nőív akadt a kezébe. Egy ideig még tündött rajta, hogy hogy tud beszélni olyan borzalmas dolgokat egy öv, de később meggondolta a dolgot, a fehér övöt letartóztatta a törvény nevében s másnap kihallgatásra állította elő. A kommuniké pedig felhívta a tulajdonost, hogy jelentkezzék az övért. Ez azonban valószínűleg nem fog megtörténni.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hir.** *Erős* Rezső, a l. sz. püspökségi uradalom jószágigazgatója németországi tanulmányutjáról tegnap hazaérkezett s átvette az uradalom vezetését.

* **A kath. kör Szent-László ünnepe.** A nagyváradi kath. kör ez évben is megünnepeli védőszentje Szent László király névnapját, a szokásos ünnepek keretében. Junius 27 én délelőtt 9 órakor a székesegyházban tartandó ünnepélyes szentmisére gyűlnek össze a kör tagjai, a mely után délelőtt 11 órakor a főgymnázium disztermében lesz az ünnepély. Az ünnepély műsora a következő: 1. Régi ének Szent László királyról; előadja a székesegyházi énekkar; 2. Szent László, Nagyvárados megalapítója, előadás, tartja dr *Kardosonyi* János kanonok; 3. Költemény, szavalja Siket Andor joghallgató; 4. Boldogasszony anyánk. Régi magyar ének; előadja a székesegyházi énekkar. Este fél 8 órakor nyári táncmultság

zárja be a Püspöktúrdőben az ünnepélyt. Belépesi díj a táncestélyre személyenként 2 kor., családjegy 3 kor. — Ejtél után külön vonaton jönnek haza a vendégek.

* **A mai tanítóválasztások.** Az iskolaszéknek, meg a pályázó tanítóknak nagy napjuk lesz ma. Ma töltik be választás utján a községi iskolánál üresedésben levő 14 elemi iskolai, egy iskolaszéki jegyzői állást. A választással járó érdeklődés és izgatottság tetőpontra jutott. Természetes számos név van forgalomban, de első sorban a kisegítőket neveit említik s amennyiben a hangulatból következtetni lehet, nagyjából kisegítőket jutnak be. Kívánatos volna, hogy az iskolaszéki tagok teljes számban jelenjenek meg, nehogy a szavazók csekély száma miatt a választást más időre kelljen elodázni. Itt említjük meg, hogy a szétküldött pályázók névjegyzékéhez a felügyelő igazgatóság pótlólag megküldte a tévedésből kimaradt Kemény Franciska minősítését. A gyűlés délután 4 órakor kezdődik.

* **A polgármester betegsége.** Rimler Károly polgármester, mint értesülünk, már néhány nap óta beteg. Allapota nem életveszélyes, de gyakori lázas állapota miatt a szobát kell őriznie. E miatt az iskolaszék mai ülésén sem vehet részt.

* **Nagyvárad város címere.** A belügyminiszteriumban kifogást emeltek Nagyvárad címere ellen, hogy a címer közepén levő angyal körül levő vörös árnyalat csak az arany elmosódásából keletkezett, mert a miniszteriumban őrzött 1712. évi címer leírásban a vörös árnyalat nincsen említve. Lakos Lajos, Nagyvárad város főlevéltárnoka utána kutatott a városi levéltárban levő eredeti címerlevegélnek s a városi tanácshoz tett jelentésében kimutatja, hogy a miniszteriumban őrzött címerleírás hibás, ha nincsen benne a vörös árnyalat, mert a városi levéltárban őrzött 1580. és 1712. évi címerleveleken ott van a vörös árnyalat, a címer balfejjén levő angyal alakja körül. A városi tanács Lakos Lajos jelentése alapján tesz jelentést a belügyminiszterhez.

* **Uj hid a Körözsön.** Gyula és Sarkad kérelemmel járultak a kereskedelmi miniszterhez, hogy a két helység között lévő törvényhatósági uton átfolyó Fekete Körözs felett lévő rozoga hid helyett egy új hid építését engedélyezze. A miniszter a kérelmet teljesítette s elrendelte annak közigazgatási bejárását. A közigazgatási bejárás a jövő hó 23-án lesz megtartva Éltető Akos főmérnök vezetése alatt.

* **Megszűnt sztrájk.** Élénk világot vett a szocialisták erőszakos eljárására az a rövid ideig tartott sztrájk, amelyet tegnap intézett el a békéltető-bizottság békés uton. A Kapucinus-utcán építés alatt levő Justh-háznál dolgozó kőművesek tegnapelőtt beszüntették a munkát s követelték, hogy egyik munkástársukat: Kiss Mihályt azonnal bocsássa el az építő Guttmann József. Azért haragudtak meg Kissre, mert az nem akarta megvenni a Népszavát. A segédek és munkásokból összehívott vegyes-bizottság azonban kellő magyarázatok után az ügyet elintézte s így a sztrájk véget ért s Kiss Mihály is megmaradt továbbra is a munkánál.

* **A francia kör vendége.** A nagyvárad-i »Francia Kör« érdekes vendéget kap ma. A párisi »Alliance Française« kiküldöttje érkezik meg s rövid ideig a nagyvárad-i kör vendége lesz. A kör tagjai a párisi vendég tiszteletére ma társas kirándulást rendeznek a fürdőbe, holnap pedig társas vacsorára gyűlnek össze. Közben lesz felolvasással, szavalással egybekötött ülés a kör rendes helyiségében.

* **Az élesdi Körözhíd.** Az Élesd mellett elfolyó Körözsön a már közveszélyessé vált régi hidat egy a kiválnalmaknak megfelelő új vashiddal cserélték fel. Az új hid már teljesen el is készült, de még a forgalomnak nincs átadva. A kereskedelmi miniszter tegnap leiratot intézett ez ügyben a megyéhez s elrendelte az új hidnak próbaterhelését. A próbaterhelés e hó 27-én lesz megtartva.

* **A halak pusztítása.** Az idej nagyobb áradások folytán a folyókból a halak az elöntött területekre jöttek ki, mit igen sok helyen arra használtak fel a lakosok, hogy hálóval kötötték el a víz visszatolyását s a visszamaradt halat kifogdosták. Ez az eljárás a halállományt tulságosan megdézsmálta. A földművelésügyi miniszter most körrendeletet intézett minden vármegye törvényhatóságához, hogy utasítsák az alájuk rendelt hatósági közegeket, miszerint azok szigorúan hajtsák végre s a pusztítók ellen indítsák meg a megtorló eljárást.

* **A nyomozó rendőrök polgári ruházata.** A nagyvárad-i rendőrség bünygyi osztályának nyomozó rendőrei a nyomozás érdekében sokszor kénytelenek levetni az egyenruhát s polgári ruhákba öltözve teljesítik hivatásukat. Mivel pedig a rendőrök csak egyenruhát kapnak a várostól és csekély fizetésükből kénytelenek a polgári öltözet árát elvonni, a főkapitány gondoskodni óhajt a nyomozó rendőrök részére polgári ruháról. A folyó évi költségvetésben a lovasrendőrök ruházatára 500 korona van felvéve, azonban a lovasrendőrök ruházatának beszerzése ez évben mellőzhető, tehát kéri a főkapitány, hogy ezen 500 korona összegből a négy bünygyi nyomozórendőr részére 50-50 korona összegig polgári ruhák szereztessenek be. A város főszámvevője a főkapitány előterjesztését helyesli s a kért ruhaberendezéseket 200 korona összegig engedélyezni javasolja.

* **Bányavasut a közforgalomban.** A nagybárdói Rosenfeld kőszénbánya társulat tulajdonát képező bányavasut ez ideig csakis a kőszén szállításra volt berendezve. A vasutat igen könnyen átlehetne alakítani személyszállításra is, miáltal a környék forgalmának lebonyolítása érdekében nagy szolgálatot tenne. Ez ügyben Száhlender Károly megyebizottsági tag kérelemmel járult a kereskedelmi miniszterhez, hogy engedje meg miszerint a bányavasutat rendes személyszállításra, illetőleg a közforgalomnak megfelelőleg alakítsák át. A kereskedelmi miniszter a kérelmet nem teljesítette, mivel a kőszénbánya már nincs üzemben. A jövőre nézve azonban utasította a miniszter a bányatársulatot hogy a vasutnak a kérelem szerint való átalakítására vonatkozó terveket készítse el s azt terjesse hozzá fel.

* **Cabaret.** A kaviar izü orfeumok után szokatlan szelid zsenereü cabaret tart előadásokat jelenleg városunkban. Az előadók az eddigiek után itélva állandóan telt házat, illetőleg kertet ígérnek. Ezekből következtetve nagyon is fel férne Nagyváradon egy nyári szinkör. A cabaret szereplői mind igen értékes egyének, akik minden fellépésükkel csak jobban és jobban megtudják maguknak nyerni még a brettli számokhoz szokott öreg harcosokat is. A cabaret igazgatója különben azon van, hogy a közönség meglegyen elégedve vele. A szereplők közül kikell emelnünk a közönség előtt régóta ismert Nyárai Antalt, akiről úgy hisszük fölösleges a nagyvárad-i közönség előtt kritikát mondanunk. Barics Géza kitünő bariton hangja sok tapsot arat. Ez a szereplő ha megfelelő színpadi rutinnal fog rendelkezni, nagy jövő-

nek néz elé. Nógrádi Gizi kellemesen csengő hangját a közönség szívesen hallgatja. Máté Gyula comikus és táncművész, komikumával és táncával sok tapsot arat. Egyébként a szereplők mind igen jók.

* **Évi segély a Mensa Academica-nak.** A nagyvárad-i kir. kath. jogakadémia kebelében megalakult a Mensa Academica, hogy elősegítse a szegénysorsu joghallgatók megélhetését. A Mensa Academica elnöksége azon kérelemmel fordult Nagyvárad városához, hogy vagy állandó évi segélyt nyújtson jótékony céljának elősegítésére, vagy külön városi alapítványt tegyen. A tanács véleményes jelentés végett kiadta a főszámvevőnek, aki javasolja, hogy évi 50 korona állandó segélyt szavazzon meg a törvényhatóság a Mensa Academica javára.

* **Csont- és vérgyűjtőtelep a városban.** A Mayer és Moll budapesti cég csont- és vérgyűjtő telepre kért engedélyt Nagyvárad városától, vagy a külváros és Óssi mellett, vagy a közvágóhidnál. Dr. Baróthy Akos városi főorvos a telep engedélyezését ezekre a helyekre nem véleményezte, közegészségügyi tekintetektől. Alexander Lajos városi állatorvos ezzel szemben a telep engedélyezését véleményezte a külváros mellett, mert nem lát semmi veszélyt a telep felállításában, mivel csak a vendéglőkből és a vágóhidról kikerülő csontokat és műtrágyának szállítandó vért száritanának a gyűjtőtelepen. A főkapitány előterjesztésében az állatorvos álláspontjára helyezkedik s a telep engedélyezését javasolja. — Ilyen telepeknek a lakott területek mellett való elhelyezése nemcsak megbénítja azon városrészt fejlődését, de a közegészségügyre is hátrányos s első sorban a főorvos illetékes annak elbirálására, hogy a kért helyen engedélyezhető-e. Nagyvárad város eléggé tanulhatna már a Kolozsvári-utca elején levő rongyraktárakról. A szerzett jog alapján kénytelen a város tűrni, hogy a központon ilyen ragályfészkek rontsák a lakosok egészségét. Ezért nem fejlődik a Kolozsvári utca felső része s évtizedek óta most építik az első házat. A városi tanács bizonyára jól megfontolja a dolgot, mielőtt a telepengedély kiadása felett határoz.

* **A siket-némák iskoláztatása.** A siketnémák taníttatására kevés gondot fordítanak a törvényhatóságok. E nemtörődömségnek az oka abban keresendő, hogy a törvényhatóságok nem rendelkeznek elegendő anyagi támogatással, melyből a sorstól sujtott szerencsétlen gyermekeket taníttatni tudnák. E miatt aztán nem is igyekeznek odahatni, hogy a nép szerencsétlen gyermekeit taníttassa, hanem engedik, hogy szerencsétlenségük révén a kolodusbottot vegyék fel. A vallás és közoktatásügyi miniszter most körrendeletet intézett minden vármegye törvényhatóságához, hogy a jövőben nagyobb gondot fordítson ez ügyre s igyekezzék odahatni, hogy a siket-némák a megfelelő intézetekben elhelyezést nyerjenek. A törvényhatóságok nemtörődömsége folytán az óriási költségekkel létesített intézetek elnéptelenedtek, így a temesvári intézet is. E miatt is de meg a fent elmondottak alapján is bocsátotta ki a kultuszminiszter e körrendeletét.

TANÜGY.

Tornavizsgák a tanítóképzőkben. Folyó hó 19-én és 20-án folytak le a képzőkben a tornavizsgák, Lobermayer Gyula tornatanár vezetése mellett. Igazán meglepő az eredmény, mi leginkább a tornatanár szaktudá-

ának, bánásmódjának és ügybuzgóságának tudható be. A szabad és rendgyakorlatoknak oly precizitással mutatták be a tanulók, hogy a jelenlévő közönség tetszését annyira kielégítette, hogy a tornatanárt minden egyes gyakorlat után szünni nem akaró tapsokkal és éljenzéssel honorálták. A szertornázás sem maradt hátra az említett gyakorlatoktól, amennyiben minden egyes gyakorlatot a legszabályosabban, remek szép testtartással mutatták be a tanulók. Úgyes tornajátékokban sem volt hiány. Végül a tornatanár mutatott be néhány testgyakorlatot.

Az iparos tanonciskola kiállítása. Felhívom a tanoncmunka kiállítás bíráló bizottságának tagjait, hogy a bírálat eszközlése céljából *f. hó 22-én, szombaton d. u. 3 órakor* a reáliskola tornacsarnokában megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. jun. 21. *Ragány János* kiállítási elnök.

KÖZGAZDASÁG.

Adriai biztosító társulat. E biztosító társulat április 25-én tartotta közgyűlését. Az előterjesztett igazgatósági jelentés a 68. üzletévről (1906.) vonatkozó zárszámadásokból a következő fontosabb adatokat közöljük. Az életbiztosítási osztálynál 10.469 darab ajánlat nyújtott be 65.450.756 korona tőkéről; a kiállított kötvények tőkeösszege 56.909.218 koronára rugott. A biztosítási állomány 1906. év végén tőkében kerek 358 millió korona és évjáradékban 1.041.405 korona volt. A biztosítási tőke átlag 39.565.444 koronáról emelkedett. Díjakban 16.636.454 korona folyt be, míg a halál és elérési esetekben, valamint járadékok fejében kifizetett összegek 7.076.155 koronát tesznek. A biztosítási állomány egy jelentékeny részénél a díjtartalék az eddigi 4 százalék helyett 3 és fél százalékos kamatlábbal számítva véterett fel az 1906. évi mérlegbe. A 3 és fél százalékkal való átszámítás és a társaság által ujonnan életbeléptetett általános feltételeknek az összes folyamatban levő biztosításokra való kiterjesztése folytán igényelt többlet az e célra összegyűjtött 2.000.000 koronányi külön díjtartalékból fedeztetett. A folyó évi mérlegből átutalt 200.000 koronával egy újabb külön díjtartalék gyűjtése veszi kezdetét. Az életbiztosítási díjtartalékok és díjvételek a számadási év végén 98.080.495 koronára rugnak és a viszontbiztosítások levonása után saját számlára fennmaradó 90.335.152 korona figyelembevételével az előző évvel szemben mutatkozó emelkedés 8.814.886 korona. Tűzbiztosításokért 22.976.627 korona, szállítmányi biztosításokért 1.798.809 korona és betöréses lopás elleni biztosításokért 373.944 korona folyt be díjakban. Ezen három ágazatban a viszontbiztosítások összesen 11.078.679 koronát igényeltek, a kárfizetéssel pedig 17.404.660 koronát és a viszontbiztosítás levonásával 8.747.357 kor. Ezen ágazatok összesen díjtartalékai 15.476.913 korona és a viszontbiztosítás levonásával 8.673.682 koronát tesznek. A közgyűlés jóváhagyta az igazgatóság javaslatait, amelynek értelmében az évi fölszámításból 400.000 korona egy rendkívüli kártartalék létesítésére, további 121.972 korona a B. mérleg szerint kimutatott rendelkezésre álló tartaléknak 1.300.000 koronára leendő fölemelésére és a maradvány részvényenként 230 koronányi osztalék kifizetésére fordították. A társaság tartalékai, amelyek a függő károkat tartalékba helyeztet 3.002.759 koronányi nettó összeget figyelmen kívül hagyva, 1906. dec. 31-én a 111 millió koronát meghaladják, a következőképp oszlanak meg, úgymint: Díjtartalékok (levonva a viszontbiztosítások részét) 98.808.834 korona, ártolyamingadozó i tartalék 3.558.795 kor. nyereségmentesítések 8.800.000 korona. A társulati tisztviselők nyugdíjpénztára és takaré- és ellentállási pénztárának vagyona 2.049.676 koronára rug.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, június 21.		
Buza okt.	50 kilogrammonként	10.21
Rozs okt.	— — — — —	8.32
Zab okt.-re	— — — — —	7.27
Tengeri májusra	— — — — —	5.83
Tengeri jul.	— — — — —	5.91

Értéktözsde.

Budapest, június 21.		
Osztrák hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	752.54
Leszámitoló bank	— — —	496.50
Rimamurányi	— — —	54.00
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	668.—
Közúti vasut	— — —	545.50
Városi villamos vasut	— — —	294.50

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 június 21-én.		
Magyar aranyjárdék 4%	— — —	110.85
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.35
Magyar beléti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.38
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcson	— — —	191.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	— — —	144.—
Osztrák járadék papirban	— — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járadék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Oszt. magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	751.50
Oszt. magyar hitelbank intézeti részvény	— — —	651.25
Oszt. magyar államvasuti részvény	— — —	668.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.17
Német birodalmi márka	— — —	117.82
London vista	— — —	241.—
Páris vista a	— — —	95.82
20 márkás arany	— — —	23.53

Igazságszolgáltatás.

A bőjti mulatság vége. Színház és utána táncmulatság volt ez év március 16-án Bagamér községben. Antal Sándor reggel 4 óra tájban ment haza a mulatságból. Utána mentek Kiss Sándor, Szász Dániel és Nagy József legények és részegségükben összeszólalkoztak az öles termetű Antal Sándorral, akit végre is sörösüveggel és fokossal halálra vertek. Tegnap kezdődött az esküdszéki főtárgyalás dr. Csulyok Béla elnöklése alatt. A vádlottak közül Kiss Sándor tagadott mindent. Azt mondta ott se volt mikor Antal Sándort agyonütötték, de a vádlott társai és a tanúk határozottan rávallottak. Szász Dániel beismerte, hogy Antal Sándorra fokossal több ütést mért. Nagy József egy görbe bottal ütötte meg kétszer a meggyilkolót. A tegnapi főtárgyalás a vád- és védőbeszéd előterjesztésével végződött. A vád mindhárom vádlott ellen szándékos emberölés büntette. A védelem a halált okozott és erős felindulásban elkövetett súlyos testi sértés büntetést vartta, Verdiktre és ítélethozatalra ma kerül sor.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósítóinknak. Az utóbbi időben ismételt olyan időben keresnek fel bennünket, amikor még nem vagyunk a szerkesztőségben. Fölkérjük ezért tudósítóinkat, sziveskedjenek délután 5 órától 6 óráig fölkeresni s tudósításaikat lehetőleg gyorsan — mihelyest tudomásukra jut — bemondani.

G. K. (Élesd.) Elhallgattunk?? Levél megy.

K. Á. (M. Cséke.)?

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

63.

Lensky még mindig Natália üres helyére bámult.

Egyszerre szokatlan mozgalmat észlelt a házban — hangos beszédet — ide-oda futkósást. Felugrott s kilépett a folyosóra.

Épen akkor Natália komornája dult arccal, és izgatottan rohant ki urnője szobájából.

— Mi baj, betegbb lett asszonya? — kérdé hirtelen támadt ijedelemmel.

— Nem az, uram, de a kis kisasszony betegedett meg. Egészen hirtelen jött az egész. A nagyságos asszony megbizott, hogy rögtön orvost hozzak Chancyból.

Egy pillanatig habozott — aztán a betegszoba felé fordult és — belépett.

* * *

Nem volt ragadós betegség. Kolját nem is távolították el a házból; csak lelkére kötötték, hogy szép csendesen maradjon, mire különben is szívesen kész volt, az Eremitageon uralkodó nyomasztó légkör, természetesen lehangolólag hatván ruganyos és fogékony gyermektermészetére. Csab lopva sompolygott olykor a betegszoba ajtajához, óvatosan felnyitotta, bár apró kezével még csak nagynehezen bírta elérni a kilincset és elfojtott hangon suttozta:

— Hogy van kis testvérem?

Hja! Erre nehéz volt a válasz.

Tüdőgyulladás, még pedig nagy mérvű lepte meg a kicsi gyermeket. Az orvos nem titkolta a szülők előtt, mily kevés reménnyel biztat a kór.

Két nap és három éjjel ültek a házastársak együtt a bölcső mellett, melyben a kicsi leányzó a halállal küzdött; két nap és három éjjel, mely alatt a hópehelynyi testecske a csipkés párnák közt hanyódott, kinos köhögési rohamoktól meggyötörve s fulladással, hörgéssel ijesztve aggódo szüleit.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megörzés vegett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul.

Az átvett tárgyakról elismervényt

adunk — és mérsékelt őrzési díjat számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanúgy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása utján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálócsy Árpád.
A fémek megmunkálása: Kándó Gyula.
Mótorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
Pósta: H. Hennyey Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Lipthay Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós József.
Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

MENTŐSZEKRÉNYEK

JUTÁNYOSAN BESZEREZHETŐK

TURAI LAJOS

KÖT- és ILLATSZERTÁRÁBAN

119 1.10 Nagyvárad, Fő-utca 9. (volt Bartsch-féle ház.)

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára lendítő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre ténrtartatik. E vételárban a kiállítási díj és illeték már belefoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamattal fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történt befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **július 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés vegett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatkak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetésekre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

Nagyvárad CABARET

Ma teljesen
új műsor.

Fellépte
a világ
legkiválóbb
szinpadi

Csoda-
gyermeknek.

Nyárai
Antal

mint vendég

ma kétszer

lép föl.

Kezdeté fél 9-kor.

**Legjobbak
a
Moskovits
czipők.
Kossuth-utca 5.**

Uj üzlet! Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala. **Uj üzlet!**

A „gőzkávé pörköldéhez.”

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávét kedvel, az csakis a **TRIESZTI**

— KÁVÉ és THEA —

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létezett módszer szerint vannak frissen pörköelve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez hordókba tartom az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért bocsátom forgalomba

Aszódi Mihály Nagyvárad

Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek.

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet! Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala. **Uj üzlet!**

Adriai biztosító társulat vagyonkimutatása

Főmérleg (A) Életoztály.

1906. december 31-én.

Főmérleg (B) Elemi osztály.

VAGYON		TEHER		VAGYON		TEHER	
korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.
Ingatlanok	7.195,000	Külön nyereség-tartalék	2.000,000	Részvényesek váltói	4.600,000	Alapítók	8.000,000
Értékpapírok	75.125,311	Rendelkezésre álló tartalék	900,000	Készpénz Triesztben és a képviselőszékénél	368,002	Nyereség tartaléktőke	4.000,000
Fenti értékpapírok 1906. decz. 31-ig járó kamatai	365,960	Árfolyamiradozási tartalék	2.592,506	Bitelmezetek, tak.-pénziárak és bankároknál elhelyezett tőke	7.354,089	Rendelkezésre álló tartalék	1.123,07
Jelzálog-kölcsönök	4.843,600	Díjtartalékok	86.095,019	Ingatlanok	11.698,758	Árfolyamiradozási tartalék	1.000,000
Kölcsönök állami biztosítékkal	1.797,962	A kamatláb le- (a viszont- biztosítók szolgáló díj- tartalék hányadának levonásával)	200,000	Fenti értékpapírok 1906. decz. 31-ig járó kamatai	71,366	Tőzsbizt. díjtartaléka	1.000,000
Kölcsönök állami biztosítékkal	7.435,385	Díjtartalékok	4.040,133	Váltók tiszta	476,810	Szállítványbizt. díjtart.	1.000,000
Haszonélvezeti járadékok és tőkék	29,570	Függő károk tartaléka	1.285,137	Kölcsönök értékpapírokra	222,741	Betörékes lopás elleni bizt. díjtartaléka	1.000,000
Követelések más biztosító-társaságoknál	83,755	Biztosító-társaságok követelése	118,678	Követelések más biztosító-társaságoknál	2.490,341	Függő tűzkárok tartal.	1.000,000
Ügynökségek hinnievősegei	1.794,070	Különféle hitelvek	1.040,027	Ügynökségek hinnievősegei	1.955,711	Függő száll.-károk tart.	1.000,000
Különféle adóssok	180,908	Társasági közös igazgatás (folyószáma egyenlege)	580,022	Életoztály költség. egyenlő	380,022	Függő betörékes lopás károk tartaléka	1.000,000
Még nem törlesztett jutalékok és szervezési költségek	—			Még nem törlesztett jutalékok és szervezési költségek	—	Nyugdíjpenztár	1.000,000
Leitár	—			Leitár	—	A társulati tisztviselők takarékos és ellátási penztára	1.000,000
	98.861,624		98.861,624		31.431,11	Jubileumi al-p. tisztviselők leányainak kiadásaitására	1.000,000
	32		32		22	Biztosító társaságok követelése	1.000,000
						Különféle hitelvek	1.000,000
						Fel nem vett osztalékok	1.000,000
						1905-ről áthozott nyereség	1.000,000
						Az üzletév nyeresége	1.000,000
							31.431,11

A társulat fennállása óta, azaz 1838. június 1-től 1906. december 31-ig károk fejében kifizetett **588,098.187-51** koronát.

Igazgatóság. Igazgatók: glanzstättneri dr. Albert Agost báró, rácsalmási Frigyesz Adolf vezérigazgató, lovag Párisi József, Kalló Pál báró, Salem Henrik, dr. Sandrinelli Scipio lovag, Pavin János vezérigazgató.

Részletes mérlegek aulirott képviselőknél kaphatók. Ugyanott mindenemű felvilágosítások készséggel adnak, valamint felvételek a legolcsóbb díjtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett élet-, tűz-, szállítvány- és betörékes lopás elleni biztosítások az „Adriai biztosító társulat”, jégbiztosítások a „Dell” jég- és viszontbiztosító-társaság és baleset és szavatossági biztosítások a „Nemz. köz. baleset elleni biztosító társaság” részére.

Magyarországi Osztály: BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 20. szám, a társulat házában.

Frigyesz M. titkár.

Főügynökség: Nagyvárad, Vermes Kornél.

Uj vállalat!

Spitz Sámuel

menyezet (Stuccatur) nádszövet, cement-árak gyára és kavicsbányája
Lakása Sztaroveszky-utca 13.

Telefon szám 561.

Van szerencsém a t. c. közönség b. tudomására hozni, hogy a Körözsoldalon levő saját telepemem egy cementáru gyárat létesítettem. Készítek nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisintem cement lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és átérész csöveket ehhez való előfejeket is minden méretben. Ajánlom még saját gyártmányu **nádszövetet**, mely rozsdá ellen rezeztet sodronyba van szövö. — Végül szállítok:

homokot; kavicsot, rostaaljat

helyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. c. közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Spitz Samuel.